

Getijden

De nieuwsbrief van wal tot schip, van sluis tot dok

Editie 3, 2019

Voor- en afscheidswoord

Was je erbij op zaterdag 27 april 2019 toen de watererfgoedzorgers zich verzamelden op het Droogdokkeneiland om elkaar te (her)ontmoeten en zich te beraden over publiekswerking en verjonging van onze sector?

Voor de organisatie van die contactdag werd Watererfgoed Vlaanderen bijgestaan door de koepel van alle erfgoedorganisaties HERITA. We kunnen terugblikken op een vruchtbare samenwerking, die voor herhaling vatbaar bleek.

Havenschepen Annick De Ridder volgde actief het voormiddagprogramma terwijl Cultuurschepen Nabila Ait Daoud het afsluitend woord voor haar rekening nam. Andere opgemerkte deelnemer was ere-havenschepen Marc Van Peel, die tegenwoordig als havenambassadeur door het leven gaat.

Gastheer Koos Hogeweg vertelde in de onstuimig enthousiaste bewoordingen die hem eigen zijn, hoe jonge kinderen zich onderdompelen in de avontuurlijke activiteiten van Stormkop. Hoe ze zich verwonderen over de plastictroep in de Scheldebocht. Hoe ze zich laten inspireren door 4 X 20' iger Fons Oerlemans, hoe ze door het maritieme decor hollen tussen de grote en kleine bootjes die van de Scheldekaaien naar hier zijn versast.

De ideale ingrediënten om van de Droogdokken een volwaardig schitterend maritiem museum te maken zijn in de kiem aanwezig. Die wens hadden Watererfgoed Vlaanderen én tal van gelijkgezinde organisaties in een memorandum aan de kandidaat stadsbestuurders ten overvloede kenbaar gemaakt.

Tevergeefs: zowel de havenschepen als de cultuurschepen bevestigden hun sympathie voor de idee maar stelden dat budgettaire beperkingen zulks voorlopig (lees: deze legislatuur) onmogelijk maken. Deze droeve tijding vermocht geen domper te zetten op het enthousiasme van de deelnemers aan de contactdag. Tal van vertrouwde én nieuwe gezichten onderstreepten het belang van een overkoepelende organisatie en boden hun medewerking aan om de ambities van Watererfgoed Vlaanderen te helpen realiseren.

Al die mooie voornemens resulteerden op 3 juni in een breed bijgewoonde algemene vergadering, waar oude leden werden bevestigd en nieuwe leden werden aanvaard. Het doet deugd te merken dat onze ploeg in één klap meervoudig wordt versterkt. Voor mij het sein om de steven volop te wenden en mij nog meer in te zetten voor de Rupelstreek en voor onze blauwe planeet.

We zullen mekaar beslist nog terugzien op watererfgoed manifestaties in Oostende, Antwerpen en elders maar niet meer in mijn functie van voorzitter van Watererfgoed Vlaanderen.

Evenwel blijf ik ijveren voor ons allerbelangrijkste watererfgoed-aspect: WATER. We moeten af van de 8.000.000.000 kg afval die jaarlijks in onze waterlopen, zeeën en oceanen belandt en niet alleen het mariene leven van vissen, vogels en zoogdieren bedreigt maar ook het plezier van menig waterrecreant vergalt. Ik hoop dan ook vele bootbezitters terug te zien op "World river Clean up Day" die zaterdag 21 september wordt gehouden. Doel is om zoveel mogelijk steden, gemeenten, burgers en organisaties te activeren om de oevers/omgeving langs Schelde, Maas en hun zijrivieren op te ruimen.

Zie: www.river-cleanup.org

Binnen een Vlaams-Nederlands kernteam blijf ik streven om de Scheldedelta in 2022 te laten erkennen als Unesco-Geolandschap. Zie www.scheldedelta.eu De studiedag die we daaromtrent ten behoeve van de Vlaams-Nederlandse Unesco-commissie op 19 juni organiseerden, stemde hoopvol. We begonnen in het Natiënhuis om na een verkennende Schelderondvaart met de waterbus en een autobusrit te eindigen op het Droogdokkeneiland.

Zeg nu zelf: een Unesco statuut voor het vaargebied van veler onze Watererfgoedzorgers kan alleen maar bijdragen voor de erkenning en ondersteuning van de watererfgoedinitiatieven die de sector in de toekomst gaat nemen...

Een speciaal woordje van dank gaat naar Paul Plomteux van het KVBG, die ons telkens weer voor onze tentoonstellingen, vergaderingen en andere

activiteiten het Natiënhuis ter beschikking stelde.

Tot slot wens ik de nieuwe bestuursploeg en alle watererfgoedzorgers een behouden vaart! Neem uw Watererfgoedgids (Genieten aan het Water in Vlaanderen, Lannoo 2017) ter hand en geniet van de zomer op of naast het water.

Hartelijk,
Eddy Stuer

Watererfgoed Vlaanderen neemt nieuwe start met nieuw bestuur

Zoals jullie al konden opmaken uit de woorden van Eddy Stuer, gaat Watererfgoed Vlaanderen door onder een nieuw en uitgebreid bestuur. De nieuwe voorzitter is Jean-Jacques Westerlund (foto), ondervoorzitter van de Vrienden van het Scheepvaartmuseum.

Ondervoorzitter is Ludo De Nijs, secretaris Philip Streitz en penningmeester Paul Plomteux. De overige bestuursleden zijn Marcel Schoeters, Justin Gleissner, Dries Verbraeken, Paul Van den Heuvel en Fritz De Waele. (Foto: Marcel Schoeters)

Netwerkevenement rond watererfgoed

Op 27 april jl. vond op de Droogdokkensite een netwerkmoment rond watererfgoed. Hoewel de opkomst wat aan de magere kant was, liet het event toch een goed gevoel achter bij de deelnemers. Een deel daarvan werd vergast op een wandeling vanaf het Eilandje. Daarbij was ook de nieuwe Antwerpse schepen voor de haven Annick De Ridder aanwezig. Zij vulde het commentaar van de gids aan met elementen uit de beleidsvisie van de stad.

Het event bood initiatiefnemer Herita de kans om zijn werking nader voor te stellen. Want het organiseren van netwerkmomenten in samenwerking met erfgoedzorgers maakt integraal deel uit van de werking van Herita. Pit de Jonghe herinnerde aan de volgende editie van WaterRRant dat vaartuigen samenbrengt die ouder zijn dan 50 jaar en nog in goede conditie verkeren.

De editie van 2019 valt samen met 150 jaar Eilandje en de viering van het Gilbert van Schoonbekejaar.

WEV-voorzitter Eddy Steur vroeg om aandacht voor de erkenning van het Schelde-estuarium als Unesco-Geopark. De trekkers hiervan zijn de Nederlandse provincies Noord-Brabant en Zeeland en ons eigen Oost-Vlaanderen. De provincie Antwerpen heeft zich uit het project teruggetrokken uit vrees voor een negatieve impact op de verdere ontwikkeling van de Antwerpse haven. Hopelijk kunnen de gedeputeerden ervan worden overtuigd dat deze vrees ongegrond is.

Het Visserijmuseum Navigo uit Oostduinkerke gaf informatie over zijn publiekswerking. Naast het Noordzeeaquarium van Oostende is Navigo de grootste toeristische trekpleister van de kust.

Op de Droogdokkensite zelf richt Stormkop zich specifiek tot 6-12-jarigen die worden geconfronteerd met onderwerpen die dagdagelijks niet altijd aanbod komen. Eén daarvan is knutselen met plastic afval dat uit de schelde is opgevist. Cultuurschepen Nabila Ait Daoud onderstreepte het belang van het bewaren van watererfgoedobjecten. De invulling van de site wordt volgens haar onderzocht, evenals de mogelijkheid van de uitbouw van een nieuw maritiem museum. De waarde stelling van de vaartuigencollectie is een onderdeel daarvan, zei ze. (Foto: Marcel Schoeters)

Turfvaart arriveert in Antwerpen

Op vrijdag 5 juli komt de Nederlandse ijzeren stevenaak 'Helena' (1875) in Antwerpen aan. Als onderdeel van het Gilbert van Schoonbekejaar is het schip op vrijdag 28 juli vertrokken vanuit Veenendaal (provincie Utrecht) naar Antwerpen. De etappes op de route zijn Wijk bij Duurstede, Vreeswijk, Schoonhoven, Dordrecht, Willemstad, Bruinisse en Yerseke.

De vaartocht is een evocatie van de turftransporten die in de 16de eeuw werden georganiseerd tussen Veenendaal en Antwerpen. Met deze turf werden in Hemiksem de ovens gestookt die de bakstenen produceerden voor de bouwprojecten van Van Schoonbeke. Hij wordt dan ook beschouwd als de grondlegger van Veenendaal.

Het schip wordt op de diverse etappes afgehuurd door een organisatie of bedrijf. Het traject Yerseke-Antwerpen wordt gesponsord door de Antwerpse Scheepvaartvereniging (ASV), de beroepsorganisatie van de scheepsagenten. De aankomst van het schip wordt verwacht vanaf 16u. De

ligplaats is de steiger aan de Palingplaat op de linkeroever, rechts van de Royal Yacht Club of Belgium en ook de halte van de Waterbus.

De organisatie van het GvS-jaar is in handen van de Vrienden van het Brouwershuis vzw, die ijveren voor de restauratie van het Water- of Brouwershuis (Adriaen Brouwersstraat). Streven is niet alleen de verdere verkommering van dit unieke gebouw stop te zetten, maar het ook opnieuw open te stellen voor het publiek. Voor de afwikkeling van de etappe naar Antwerpen konden de organisatoren een beroep doen op de expertise van Pit de Jonghe, de organisator van WaterRant. (Foto: Rederij Oosterschelde)

Belgische kustmijnenveger 'Knokke' moet capituleren, inboedel wordt geveild en romp ontmanteld

In het Kempisch Dok ligt al meer dan twintig jaar de door de Belgische Marine afgedankte kustmijnenveger 'MSC 931 Knokke' te verkommeren. De boot is officieel eigendom van de Vereniging ter Bevordering van de Maritieme Wereld vzw; voorzitter is de Antwerpenaar

Ludo Pauwels, zelf ex-marineman. Maar nu blijken de dagen van de mijnenveger geteld. De stadshavenmeester had de 'Knokke' al lang de wacht aangezegd maar de rechtbank gaf nu de toestemming om schip en inboedel te verwijderen of te vernietigen op kosten van de vzw. Er hangt die vereniging ook nog een dwangsom van 30.000 euro boven het hoofd.

Wanneer het ontmanteld wordt, is nog niet geweten. Maar voor de inboedel heeft de stad veilinghuis Hammertime ingeschakeld. "We veilen het als één lot", zegt Steven Teughels van Hammertime. "Het gaat onder meer over stoelen, tafels, de bedden van de bemanningsleden, motoronderdelen." De veiling loopt nog tot 16 juli. www.hammertime.be

De 'Knokke' is een kanker en al lang een doorn in het oog van de stadshaven. De boot heeft geen bewijs van deugdelijkheid (klopbrief) meer (nooit gehad) en kwam niet tegemoet aan de gestelde voorwaarden tot het bekomen van de ligplaats: conservering en restauratie. Uit veiligheidsoverwegingen werd de mijnenveger zelfs "verboden terrein". De kade werd afgesloten evenals de stroomtoevoer. Dat impliceerde dat de Vereniging van Oudgedienden van de Zeemacht in Antwerpen (VOZMA), die van de 'Knokke' haar clublokaal had gemaakt, het schip moest verlaten.

De 'M 931 Knokke', 44 m lang, gebouwd in 1953 bij Béliard Crighton in Oostende was van 1955 tot 1978 in actieve dienst. Alleen het voorschip bevindt zich thans nog in originele staat.

De machinekamer werd al grotendeels ontmanteld en alleen de bemanningsverblijven (4 officieren en 36 matrozen) zouden nog intact zijn. VOZMA heeft de opbouw grotendeels vertimmerd zodat het silhouet niet meer als een mijnenveger herkenbaar is. In de loop der jaren hebben vandalen ook heel wat sloopwerk verricht door er alle koper en brons af te halen. De 'MSC 931' is dus niet meer origineel genoeg om als watererfgoed te worden erkend. (Tekst en foto: Justin Gleissner)

De Waterbus bouwt netwerk van lijndiensten rond Antwerpen verder uit

Sinds 1 juli breidt De Waterbus – die het personenverkeer over het water rondom Antwerpen verzorgt – zijn netwerk uit met twee additionele haltes op de Noordelijke route. Immers, ook Lillo op de rechter Scheldeoever en Liefkenshoek (linker Scheldeoever) zijn sindsdien opgenomen in het vaste vaarschema van de noordelijke route. Deze nieuwe haltes komen zowel de

personen die werkzaam zijn in het noordelijk havengebied als de dagjesmensen die een uitstap willen maken naar het er gelegen pittoreske gebied, ten goede.

Na het succes van de zuidelijke verbinding, waarbij de veerschepen van De Waterbus sinds midden 2017 het centrum van Antwerpen verbinden met Kruibeke en Hemiksem, kent ook de noordelijke route de verhoopte bijval. Deze dienst wordt verzorgd door middel van vaartuigen met accommodatie voor 125 tot 140 passagiers. Naast deze twee lijndiensten onderhoudt De Waterbus ook een dienst tussen Antwerpen en Wijnegem. Ook deze kent een toenemende bijval.

Op alle diensten kost een vervoersbewijs 3 euro voor een enkele reis en 5 euro voor een retourticket. In de functie van overzet, bv. op de verbinding tussen Lillo en Liefkenshoek en vice-versa of van de Antwerpse linkeroever (Sint-Annastrand) van en naar Antwerpen Steenplein kost een kaartje één euro per persoon. Deze diensten worden verzekerd op basis van één afvaart om het half uur.

Er zijn, voor de regelmatige gebruikers eveneens maand- en jaarabonnementen. Aan boord van alle schepen is er ook plaats voor fietsen. Die worden gratis vervoerd.

In het kader van dit toenemend succes wordt de vloot geleidelijk aangepast. Vorig jaar werden aldus zes extra schepen besteld. Deze gespecialiseerde eenheden worden gebouwd op de werf van de firma Damen in Antalya (Turkije) en per zwaar ladingsschip naar Noordwest-Europa verscheept. Deze nieuwe schepen zullen tegen eind van dit jaar allemaal in dienst zijn. Op 14 juni jongstleden mocht Mevr. Candide De Bruyne, medewerkster van de dienst mobiliteit van de haven van Antwerpen, de "Aqua Crystal" als jongste aanwinst van De Waterbusvloot dopen aan de steiger van het Sint-Annastrand. (Tekst en foto: Flor Van Otterdyk)

Eerste deel vernieuwde Scheldekaaien gaat open

Op zondag 7 juli opent een nieuw stuk openbaar domein in het deelgebied Sint-Andries en Zuid, tussen de Scheldestraat en de Namenstraat. 1 kilometer van de Scheldekaaien wordt zo aan de Antwerpenaar teruggegeven. Het was meteen de allereerste zone langs de Scheldekaaien waar deze grootscheepse stabilisatiewerkzaamheden van start gingen.

De waterkering werd verhoogd en geïntegreerd in het nieuwe openbaar domein, dat nu volledig afgewerkt is. De waterkering verdeelt de kaaien in een droge stadszijde en een overstroombare rivierzijde. De droge zijde en de natte zijde onderscheiden zich van elkaar in uitzicht, materialen en gebruik.

De zone achter het historisch havenhekwerk, dat behouden en gerestaureerd werd, is volledig heraangelegd. Langs stadszijde is een lineair park aangelegd met een dijk, een speeltuin, een hondenloopzone, en een was- en overslagplaats voor veegwagens ter hoogte van de Namenstraat.

De dijk is ingericht als een langgerekt groen park dat uitloopt naar de kaaien richting Nieuw Zuid en dat in een latere fase via Blue Gate Antwerp een groene corridor zal vormen tot aan de Hobokense Polder. Bovenop de dijk ligt een wandelpad met een weids uitzicht over de stad en de Schelde.

Het pad volgt niet één rechte lijn, maar passeert langs diverse plekken zoals groene zit- en speelruimtes, zittribunes met zicht op de Schelde, een hondenloopzone, een brede fiets- en wandelboulevard en een uitkijkpunt dicht bij de rivier.

Aan de overstroombare rivierzijde behoudt de open ruimte haar maritiem karakter, onder meer door het hergebruik van de bestaande kasseien. De aanwezige kraansporen zijn bewaard en grote zeeschepen kunnen blijven aanmeren aan de bolders langs de blauwe steen.

Er werd een plein/strand met een hellend vlak gerealiseerd ter hoogte van de Zuidersluis zodat iedereen dicht bij het water kan komen. Deze zijde kan bij hoge waterstanden nog steeds onder water komen te staan en zal zo soms bij de stad horen en soms bij de Schelde. (Foto: Marcel Schoeters)

Emmerbaggermolen erkend als varend erfgoed

De emmerbaggermolen 'B1' is voorlopig erkend als varend erfgoed. Het schip werd in 1972 gebouwd in Hemiksem en deed tot 2015 dienst voor het uitbaggeren van de zeesluizen.

De 52 emmers hebben een capaciteit van 700 liter en konden tussen de 18 en de 22 m diep gaan. De opgeschepte specie kwam terecht in baggerschuiten naast het schip. De techniek zelf gaat terug tot de 18de eeuw. De emmerbaggermolen ligt momenteel in het droogdok. (Foto: Beeldbank Onroerend Erfgoed)

Museumschip 'Tordino' in Beernem digitaliseert foto's

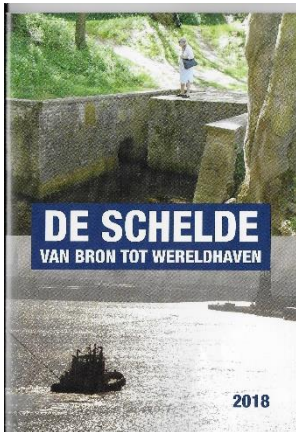
Het museumschip 'Tordino' in Beernem heeft in het kader van de beeldbank werden verschillende oude foto's en postkaarten gedigitaliseerd.

Het is nu ook mogelijk om aan boord in de foto-bibliotheek te bladeren. Wie zelf ook nog oude foto's, negatieven of dia's heeft, kan ze laten inscannen.

De 'Tordino' is een vrachtschip, gebouwd in 1922 op de scheepswerven van 'van Aken & Blokland' te Hardinxveld. Het schip is 46m lang en 6.3m breed. Gebouwd als een sleepkast, werd zij in 1970 gemotoriseerd met een Kromhout van 140pk.

Het vrachtruim wordt momenteel gebruikt als tentoonstellingsruimte en leeszaal. Het ligt aan de keersluis in Beernem en kan worden bezocht elke tweede en vierde zaterdag van de maand van 12u t.e.m. 17u of na afspraak met Frederic Logghe (frederic@museumschip.be, 0473/67.33.42) (Foto: Frederic Logghe)

ESPA-Scheldebroschure wordt vervolledigd

De vereniging van maritieme en logistieke journalisten en publicisten ESPA gaat haar brochure 'De Schelde van bron tot wereldhaven' uitbreiden met een tweede brochure van Antwerpen tot de Noordzee.

Deze nieuwe brochure zal ook het stuk van bron tot Antwerpen omvatten en het wordt dus een brochure over de Schelde van bron tot monding.

De brochure zal enkel in het Nederlands worden geschreven maar Danny Deckers zal de mogelijkheid bekijken om het eventueel ook in het Frans uit te geven en zal contact opnemen met instanties in Frankrijk. De brochure wordt opnieuw geschreven door de voorzitter Freddy Michiels, samen met Staf De Lie en Fons Schrijvers.

Drukke zomer bij Visserijmuseum Navigo

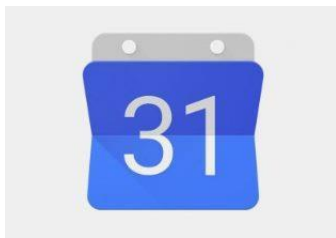

Het Visserijmuseum Navigo maakt zich op voor een drukke zomer. Op woensdag 24 juli en woensdag 7 augustus gaat het Visserijmuseum op stap met de garnaalvissers te paard. De deelnemers vertrekken samen met de huifkar naar het strand, het museumteam voorziet in deskundige uitleg onderweg. Na de demonstratie worden de garnalen gekookt (en gedegusteerd!) op het museumplein.

Elke vrijdag om 16u wordt er een workshop georganiseerd voor kinderen. De ouders kunnen dan deelnemen aan een gegidste thematische wandeling door het museum. Daarna kunnen ze allemaal nagenieten op de visserij-folklore-avonden op met museumplein. (Foto: Navigo)

Op donderdagavonden in september en oktober wordt er een cursus 'netten breien' georganiseerd. Op 25 oktober vindt de studiedag 'Vissen in het verleden' plaats.

Agenda (met dank aan Ruimschoots)

5 juli: aankomst turfvaart in Antwerpen
7 juli: openingsfeest Scheldekaaien zuid
4 augustus: Paravangfeesten Blankenberge
21 september: World River clean-up Day
27-28-29 september: WateRRant Antwerpen
25 oktober: studiedag 'Vissen in het verleden',
Navigo, Oostduinkerke